

при участието на секретар-протоколиста Кристина Енчева разгледа в закрито заседание на 31 октомври 2017 г. конституционно дело № 7 /2017 г., докладвано от съдията Мариана Карагьозова - Финкова.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията във фазата по допустимостта съгласно чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд (ЗКС).

Делото е образувано на 18.07.2017 г. по искане на президента на Република България за даване на задължително тълкуване на чл. 5, ал. 4, чл. 4, ал. 3, чл. 85, ал. 1, т. 9, чл. 19, ал. 2 и чл. 20 от Конституцията в очертан от вносителя контекст и относно тълкувателните питання, посочени на стр. 2 и 3 от искането.

По разпореждане на съдията – докладчик от 02.08.2017 г., е направено от вносителя писмено уточнение на петитума - на 04.08.2017 г., след което петитумът на искането гласи, както следва:

„Моля да дадете задължително тълкуване на разпоредбите на чл. 5, ал. 4, чл. 4, ал. 3, чл. 85, ал. 1, т. 9, чл. 19, ал. 2 и чл. 20 от Конституцията на Република България относно смесени международни договори на ЕС, какъвто е ВИТС, като отговорите на следните въпроси:

1. При какви условия смесените споразумения, сключени съвместно от ЕС и държавите членки с трета държава, стават част от вътрешното право на Република България и придобиват предимство пред вътрешното законодателство, което им противоречи?

2. Зависи ли временното прилагане, предвидено в смесени споразумения, от изпълнението на условията по чл. 5, ал. 4 от Конституцията?

3. Как следва да се тълкува разпоредбата на чл. 85, ал. 1, т. 9 от Конституцията с оглед на това:

3.1. Прилага ли се чл. 85, ал. 1, т. 9 от Конституцията към смесените споразумения, сключени съвместно от ЕС и държавите членки с трета държава?

3.2. Как следва да се разбира изразът „правомощия, произтичащи от тази Конституция“, употребен в чл. 85, ал. 1, т. 9 от Конституцията - само до правомощия, предвидени в Конституцията, или като правомощия, уредени в Конституцията и законите?

3.3. Прилага ли се чл. 85, ал. 1, т. 9 от Конституцията за смесени споразумения, които предвиждат създаване на институции, в които участва ЕС, но не участват държавите членки, при условие че в компетентността на тези институции се включват правомощия, произтичащи от Конституцията?

4. Как следва да се тълкуват разпоредбите на чл. 19, ал. 2, чл. 20 и чл. 5, ал. 4 от Конституцията и съотношенията между тях с оглед на:

4.1. За защитата на кои конституционни ценности могат да се допускат отклонения от чл. 19, ал. 2 от Конституцията?

4.2. Допускат ли се изключения и при какви условия от принципа за равнопоставеност на икономическите субекти при осъществяване на стопанска

дейност, за да се постигне балансирано развитие на отделни райони от територията на Република България?

4.3. В какви предели са допустими отклонения от принципа на чл. 19, ал. 2 от Конституцията при предимство в прилагането на международен договор съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията ?“

Твърди се, че е налице потребност от тълкуването, тъй като ясното определяне на съдържанието на указаните разпоредби от основния закон, относими към посоченото в искането споразумение, а именно – смесено споразумение, каквото е Всеобхватното и икономическо и търговско споразумение (ВИТС), има важно значение както за националната правна система, така и за изпълнението на конституционно предвидения ангажимент на Република България по чл. 4, ал. 3 да участва в изграждането и развитието на Европейския Съюз (ЕС). Правният интерес от тълкуването вносителят основава и на обстоятелството, че в бъдеще между ЕС и държавите членки, от една страна, и трети държави, от друга, могат да бъдат сключвани споразумения с аналогична правна природа като ВИТС, поради което поисканото тълкуване ще допринесе за решаването на важен конституционен въпрос, пред който България ще се изправя многократно.

Конституционният съд, за да се произнесе по допустимостта на искането, съобрази следното:

Искането е направено от субект, който е оправомощен да сезира Конституционния съд съгласно чл. 150, ал. 1, пр. първо от Конституцията и има за предмет задължително тълкуване на конституционни разпоредби, което е правомощие на Конституционния съд по чл. 149, ал. 1 т. 1 от основния закон.

По поставените в искането тълкувателни въпроси е изразено становище от вносителя.

Искането е съобразено с изискуемите по чл.17, ал.1 ЗКС форма и реквизити.

С оглед изискването на чл.21, ал.6 ЗКС, съдът взема предвид контекста на исканото тълкуване, посочен от вносителя, а именно - смесени международни договори на ЕС, какъвто е ВИТС, в който контекст посочените в искането конституционни разпоредби не са били предмет на задължително тълкуване от Конституционния съд.

Като отчита новия подход за търговска политика на ЕС, интегрална част от която е инвестиционната политика и съответстващите на този подход международни търговски споразумения от „ново поколение“, какъвто е ВИТС, отстояващи устойчивото развитие, върховенството на правото и човешките права, справедливата и етична търговия, регулаторната автономия на ЕС и на държавите-членки и борбата с корупцията, както и подкрепящи водещата роля на ЕС за тяхното утвърждаване в глобалната търговия и посочените от вносителя обстоятелства, Конституционният съд намира, че има правен интерес от поисканото задължително тълкуване на указаните в т.1 – 3 от искането конституционни разпоредби.

Конституционният съд счита, че следва да се отклони искането в частта на питането по т.4, тъй като е недопустимо да се тълкуват посочените в тази точка разпоредби на Конституцията извън рамките на чл.4, ал.1 от Конституцията. Тълкуването на чл.4 и на „правова държава“ не е поискано. Що се отнася до въпроса за пропорционалността и съотношението между чл.19, ал.2 и чл.20 и чл.5, ал.4 от Конституцията, по

естеството си преценката за пропорционалност е винаги конкретна. Във всеки отделен случай съотношението може да бъде различно и не може да бъде дефинирано по пътя на абстрактното тълкуване.

Водим от горното, съдът намира, че искането следва да бъде допуснато за разглеждане по същество по т. 1 - 3 включително.

По т.4 съдът счита, че искането е недопустимо.

Предвид предмета на искането, на основание чл. 20а, ал.1 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд (ПОДКС), като заинтересовани институции по делото следва да бъдат конституирани: Народното събрание, Министерският съвет, министърът на правосъдието, министърът на външните работи, Върховният касационен съд, Върховният административен съд и Висшият адвокатски съвет.

На основание чл.20а, ал.2 ПОДКС Конституционният съд счита, че възможност да предложат становище по направеното искане следва да се предостави на Българската асоциация за европейско право и на Съюза на юристите в България.

На основание чл. 20а, ал.3 ПОДКС, Конституционният съд прецени, че следва да покани: проф. д - р Огнян Герджиков, проф.д-р Снежана Начева, проф. д – р Георги Близнашки, проф. д- р Пенчо Пенев, проф.д-р Пламен Киров, проф. д - р Жасмин Попова, проф. д-р Николай Натов, проф. д-р Благой Видин, проф. д-р Атанас Семов и доц. д- р Юлия Захаријева да дадат писмено правно мнение по предмета на делото.

С оглед изложените съображения и на основание чл. 19, ал. 1 ЗКС, Конституционният съд:

О П Р Е Д Е Л И:

ДОПУСКА за разглеждане по същество искането на президента на Република България за даване на задължително тълкуване на разпоредбите на чл. 5, ал. 4, чл. 4, ал. 3 и чл. 85, ал. 1, т. 9 от Конституцията относно смесени международни договори на ЕС, какъвто е ВИТС, по следните тълкувателни питання:

1. При какви условия смесените споразумения, сключени съвместно от ЕС и държавите членки с трета държава, стават част от вътрешното право на Република България и придобиват предимство пред вътрешното законодателство, което им противоречи?

2. Зависи ли временното прилагане, предвидено в смесени споразумения, от изпълнението на условията по чл. 5, ал. 4 от Конституцията?

3. Как следва да се тълкува разпоредбата на чл. 85, ал. 1, т. 9 от Конституцията с оглед на това:

3.1. Прилага ли се чл. 85, ал. 1, т. 9 от Конституцията към смесените споразумения, сключени съвместно от ЕС и държавите членки с трета държава?

3.2. Как следва да се разбира изразът „правомощия, произтичащи от тази Конституция“, употребен в чл. 85, ал. 1, т. 9 от Конституцията - само до

правомощия, предвидени в Конституцията, или като правомощия, уредени в Конституцията и законите?

3.3. Прилага ли се чл. 85, ал. 1, т. 9 от Конституцията за смесени споразумения, които предвиждат създаване на институции, в които участва ЕС, но не участват държавите членки, при условие че в компетентността на тези институции се включват правомощия, произтичащи от Конституцията?

ОТКЛОНЯВА искането за даване на задължително тълкуване по т.4 от искането относно смесени международни договори на ЕС, какъвто е ВИТС, по следните тълкувателни питання:

4. Как следва да се тълкуват разпоредбите на чл. 19, ал. 2, чл. 20 и чл. 5, ал. 4 от Конституцията и съотношенията между тях с оглед на:

4.1. За защитата на кои конституционни ценности могат да се допускат отклонения от чл. 19, ал. 2 от Конституцията?

4.2. Допускат ли се изключения и при какви условия от принципа за равнопоставеност на икономическите субекти при осъществяване на стопанска дейност, за да се постигне балансирано развитие на отделни райони от територията на Република България?

4.3. В какви предели са допустими отклонения от принципа на чл. 19, ал. 2 от Конституцията при предимство в прилагането на международен договор съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията ?“

Конституира като заинтересовани институции по делото: Народното събрание, Министерския съвет, министъра на правосъдието, министъра на външните работи, Върховния касационен съд, Върховния административен съд и Висшия адвокатски съвет.

Преписи от искането и от определението да се изпратят на заинтересованите институции, като им се предостави двумесечен срок от уведомяването да представят писмени становища.

Отправя покана да предложат становище, в същия срок, до Българската асоциация за европейско право и до Съюза на юристите в България, като им се предоставят преписи от искането и от настоящото определение.

Конституционният съд отправя покана до: проф. д - р Огнян Герджиков, проф.д-р Снежана Начева, проф. д – р Георги Близнашки, проф. д- р Пенчо Пенев, проф.д-р Пламен Киров, проф. д - р Жасмин Попова, проф. д-р Николай Натов, проф. д-р Благой Видин, проф. д-р Атанас Семов и доц. д- р Юлия Захариева да дадат писмено правно мнение по предмета на делото, в указания по-горе срок, като им се изпратят преписи от направеното искане и от настоящото определение.

Препис от определението да се изпрати и на вносителя на искането, който в същия срок може да изложи допълнителни съображения.

Определението е подписано с особени мнения на съдиите Борис Велчев, Стефка Стоева, Румен Ненков, Кети Маркова, Георги Ангелов, Анастас Анастасов, Гроздан

Илиев, Мариана Карагьозова-Финкова, Константин Пенчев и Филип Димитров и становище на съдията Георги Ангелов.